

dodatek • ABC • niedzielny

Jerzy Szeptuński

Entartete Kunst*)

*) Niemiecki termin „Entartete Kunst” tłumaczony u nas zwykle jako „Sztuka zwyrodniała”, należałoby tłumaczyć jako „Sztuka pozbawiona artyzmu”, co całej akcji władz hitlerowskich i wystawie daje specjalny posmak.

Hitlerowska wystawa „sztuki zwyrodniałej”, była dla artystów niemieckich dyrektywą i ostrzeżeniem, że pewien typ malarstwa i rzeźby „ze względów zasadniczych” powinien być zaniechany.

wiele czytał i słyszał jest zupełnie nowym spojrzeniem na zagadnienie. Bo prócz bardziej lub mniej trafnych wypowiedzi Hitlera, na temat sztuki i jej zadań, mamy całą masę cytów z niemieckich pism „socjalistycznych” lub „żydowskich”. Te cytaty świadczą, że rzekomo „czysta sztuka” i „wolna twórczość” miały ściśle określone role czynników, który pod stawy kultury niemieckiej miał

Wiele „wymowy posiadają i eksponaty, które dla uwypuklenia celowości wystawy w pewien sposób uszeregowano. Niemniej przeto to uszeregowanie i opatrzenie komentarzami rzeźb i obrazów, nie jest ważne, bo jeżeli będziemy brali ich treść i formę, nawet najbardziej indywidualnie, to trzeba przyznać, że były one takie, z którymi kierownicy nowego niemieckiego państwa stanowczo nie mogli się pogodzić. Atmosferę przedhitlerowskiej twórczości artystycznej była jej antynarodowa i antymoralna tendencja, o której ci, którzy bronią dawnego stanu rzeczy — nie a nie w swoich polemikach nie wspominają.

Dużą przesadą jest obrona dawnych, dziś już w znacznej mierze wypędzonych z Niemiec twórców (tej całej apoteozującej prostytucji i bolszewicki porządek moralny) sztuki, robiona właśnie w imię jej niezależności od czynników poza artystycznych.

Taka obrona jest niemniejszą bezczelnością od uprawiania samego tendencyjnego, przemawiającego do najniższych instynktów człowieka malarstwa, rzeźby, czy grafiki.

Nie należy się obawiać, że przy

sztuka niemiecka, będąca na utrzymaniu rządu hitlerowskiego, będzie miała mniej wartości od tej która była inspirowana i finansowana przez żydów i Komintern. Jedno i drugie musimy potępić — bo dawna sztuka kulminacyjny punkt swego zwyrodnienia już osiągnęła — nowa, jeżeli dzisiejsze totalistyczne zapędy nie ulegną zmianie — dopiero zwyrodnienie.

I pomimo, że walka wodza nowych Niemiec o oblicze plastyczne swej epoki stoi wobec poważnego niebezpieczeństwa, jednak, to co mówi Slonimski et Consortes o szkodzi, jaką kultura niemiecka ponosi, nie korzystając z usług swoich wczorajszych mistrzów, jest tak obłudne, że aż nie smaczne.

Fakt, że Hitler walcząc z tendencją „sztuki zwyrodniałej” musiał uderzyć w pierwszym rzędzie w żydów, ostatecznie całą sprawę kwalifikuje. Bo ten najmniej zdolności plastycznych wykazujący naród, w świadomych wysiłkach o duchowe rozbicie Niemiec walczył i walczyć musi nie wartością sztuki, lecz jej tendencją, a dzisiaj w swojej obronie głosi, że chodzi mu tylko o wartość rzekomo bardziej niż przedtem zagrożoną.

Jeder Kommentar ist hier überflüssig!
Die Werke stammen von Voll, Kirchner, Heckel, Hoffmann und Schmidt-Rottluff.

Karta z katalogu.
To, co apoteozowali żydzi i komuniści.

Artyści zawsze patrzą, z obawą, na wtrącanie się czynników politycznych do sztuki, bo nie bez słuszności uważają, że elementy biurokratyczne nie mają danych, aby w plastyce odegrać rolę twórczą. Sztuka bowiem zawiera w sobie coś tak subtelnego, co nie da się ująć w ramy życzeń najgenialniejszych nawet wodzów narodu, — a z drugiej strony najmniej opatrnościowi mężowie stanu mają (skądinąd również uzasadnioną) tendencję do posługiwania się sztuką dla propagandy punktów swego programu i swego sposobu myślenia.

Bardzo to stary problem i walka. To też na „barbarzyński” szok Adolfa Hitlera możemy spojrzeć już z pewnej perspektywy i ocenić obiektywnie zarówno jego plusy, jak i minusy. Zwalazca, że w tej całej „politycznej” rozgrywce o nową sztukę Niemiec, my Polacy stoimy na uboczu.

Katalog wystawy „Entartete Kunst” dla widza polskiego, który o tym „tendencyjnym” pokazuje

całkowicie rozłożyć, bo „Artysta musi w swojej pracy być anarchista” (Kurt Eisner — Żyd — w wezwaniu do socjalizmu). A ponieważ wystawa nie pozwala zaprzeczyć, że zupełna tolerancja i wolność tworzenia były wykorzystywane przez żydów, anarchistów, komunistów z całym cynizmem, dla ich własnych celów, więc nie należy się dziwić, że Adolf Hitler obejmując rząd w Trzeciej Rzeszy, musiał zająć się między innymi likwidacją tego rodzaju „czystej sztuki”.

Wiele wymowy mają zdania, mówiące, że „Możemy błagować jak najdoskonalsi gracze w pokera. Pracujemy tak, jak gdybyśmy byli malarzami, poetami albo w ogóle cześć, tymczasem jesteśmy tylko wyjątkowo bezczelni. Przez bezczelność robimy olbrzymi szantaż i zmuszamy snobów do podziwiania nas, tylko dlatego, że nam to sprawia przyjemność. Naszą bezczelnością siejemy burzę i wiatr”. (z manifestu A. Unda w „Die Aktion”).

Konkurs na popularny życiorys Królowej Jadwigi

W związku ze wzmożonym kultem Królowej Jadwigi i staraniami o jej beatyfikację, pod protektorem J.E. Księcia Metropolity dra Adama Stefana Sapiehy, ogłoszony został konkurs na napisanie popularnego życiorysu Królowej Jadwigi.

Życiorys ma być oparty na ostatnich wynikach badań historyków i winien uwzględnić przede wszystkim stronę świętości życia wielkiej królowej. Rozmiary broszury: 1 do 2 arkuszy druku książkowego. Ostatni

termin nadsyłania maszynopisu: 30 kwietnia 1939 r. pod adresem: Postulacja beatyfikacji Królowej Jadwigi X. Van Roy, Kraków, ulica Szewska 22. Tekst ma być zaopatrzone tylko godłem. Zamknięta koperta z tym samym godłem winna zawierać nazwisko i adres autora.

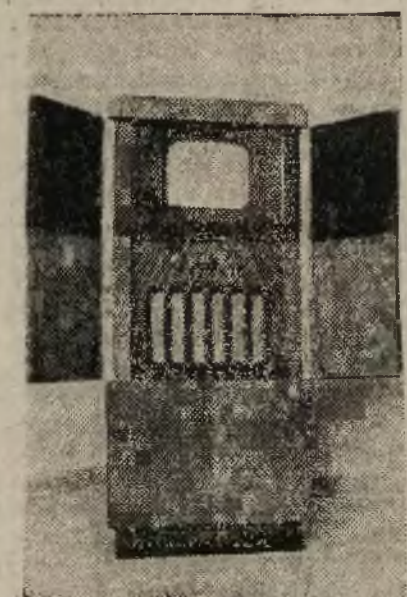
Za najlepsze prace przeznacza się nagrody pieniężne, stanowiące zarobek honorarium. Za prawo druku broszury nagrodzonej: pierwsza — 500 zł., druga — 250 zł.

Wanda Jicley

Telewizja

Prace doświadczalne Polskiego Radia

Telewizja w państwach zachodnich wyszła już z okresu prób i doświadczeń. Jakkolwiek obrazy otrzymywane nie są jeszcze idealnie wyraźne, w Anglii już kilkadziesiąt tysięcy abonentów radiowych posiada odbiorniki telewizyjne. Stale programy radiowe na dawane są poza Anglią, również we Francji, Niemczech i Stanach Zjednoczonych. W kinach Londynu są dodatkowe ekrany telewizyjne, trochę mniejsze niż filmowe), na których publiczność ogląda aktualności (uroczystości, obchody, transmisje z wystaw). Obra-

Odbiornik telewizyjny

zy te ustępują pod względem wyrazistości filmowym, natomiast wielką ich siłą atrakcyjną jest świadomość, że oddają wiernie to, co w danej chwili odbywa się

WIELKIE NAKŁADY PIENIĘŻNE

Postęp w dziedzinie telewizji uzależniony jest w pierwszym rzędzie od funduszy, jakie są na ten cel przeznaczone. Telewizja bowiem wymaga dużego nakładu pieniędzy. W chwili obecnej istnieją jeszcze wielkie trudności natury tech-

nicznej, które trzeba przezwyciężyć. Sam program telewizyjny jest również bardzo kosztowny.

Nawet w Anglii mimo kilkudziesięciu tysięcy posiadaczy odbiorników i wysokich subsydiów rządowych, telewizja byłaby imprezą wybitnie deficytową, gdyby nie została ściśle związana z radiem.

DOŚWIADCZALNA STACJA TELEWIZYJNA

Wielkie koszty związane z wszelkimi próbami w dziedzinie telewizji były przyczyną, że inżynierowie polscy, zresztą zajęci bardziej palącymi sprawami rozwijającego się przemysłu, dopiero niespełna dwa lata temu podjęli pierwsze prace nad telewizją. Prace te, mimo tak krótkiego czasu mogą już poszczycić się pewnymi rezultatami.

Doświadczalna Stacja Telewizyjna Polskiego Radia ma swoją siedzibę na dwóch najwyższych piętrach „drapacza chmur” przy pl. Napoleona. Dotychczas nawet prasie nie pokazywano wyników prac Stacji, ze względu na okres próbny. Składając podpis, na czystej dotąd, pierwszej stronie „Książki Wizyt” myślę o Czytelnikach „ABC”, którym pierwsza będzie mogła opisać wrażenia z pokazu, jaki za chwilę rozocznie się.

W niewielkim pokoju o zasłoniętych oknach stoją dwa odbiorniki. Jeden, (który widzimy na zdjęciu) całkowicie zbudowany w naszej Doświadczalnej Stacji, drugi przerobiony z angielskiego. Różnią się między sobą niewiele. W obydwóch u góry ekranik rozmiarów 20 x 25, wewnątrz zaś aparatura z 21 lampami.

KUJAWIAK

Na ekranikach jednocześnie zaczynają występować pierwsze obrazy. Gasimy światło i obrazy stają się wyraźniejsze. Nadawany jest film „Kujawiak”. Widzimy piękny pejzaż, płaczące wierzby nad wodą, wieś łowicka. Ludowe stroje, a następnie sam taniec. Tańczy kujawiaka cała wieś na łą-

Prostytutka jako ideał kobiety.
Karta z katalogu.

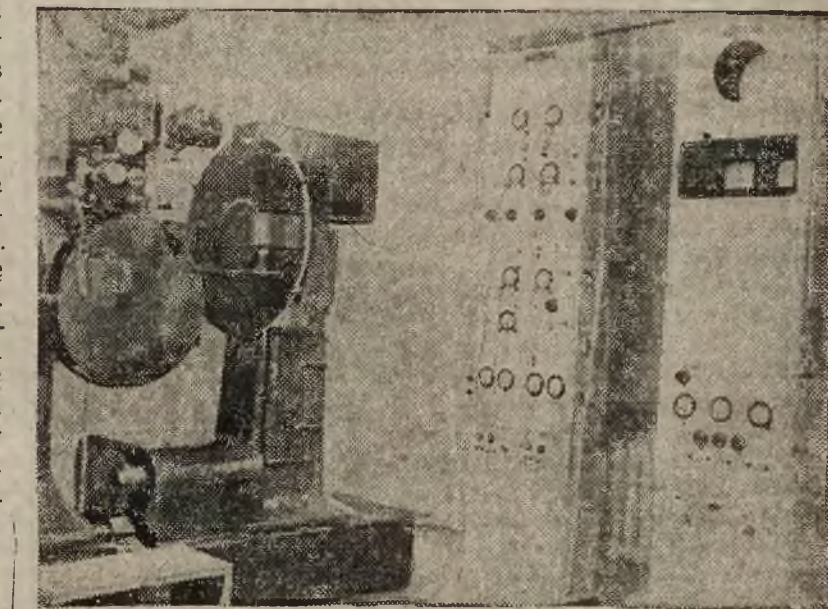
ce za wsią. Furkoczą sute spódnice i płyną przyspiewki kujawiackie...

Jakkolwiek obrazy nie są zbyt wyraźne i przypominają domowe kino dla dzieci, mimowoli szuka się wzrokiem źródła skąd zostały rzucone na ekran. Fakt, że cała aparatura jest w zupełnie innym pokoju, oddzielona grubą ścianą mimo, że żyjemy w dobie radia, wygląda trochę na czarodziejstwo. A przecież to czarodziejstwo jest owocem jednej z nauk ścisłych — techniki.

Dzięki uprzejmości inżyniera, który mnie objaśnia, nabieram pojęcia „jak się to robi”.

W 19.200 PUNKTÓW W CIĄGU 0,04 SEK.

Telewizja to niejako film przesłany drogą radiową. Obraz, który w kinie aparat rzuca na ekran, tu musi być rozłożony na ogromną ilość drobniutkich punktów, na stopniach przesłany, punkt po punk-

Aparatura rozkładająca obraz.

cie, drogą radiową i dopiero wówczas rzucony na ekran.

Rozkładanie i przesłanie musi być wykonywane z olbrzymią szybkością, aby widz tysiące punktów przesłanych kolejno widział

jako jednolity obraz. Im większa jest ilość punktów — tym obraz wyraźniejszy. W Doświadczalnej Stacji P. R. obraz przesyła się obecnie w 19.200 punktach w czasie 0,04 sekundy. Zaś 1 punkt równa się 0,15 milimetra.

Stojmy przed aparatem z dużą okrągłą tarczą. W tarczy tej jest maleńki, zaledwie dostrzegalny otworek (ma on dokładnie 0,15 mm.). Przez niego to przeszły wszystkie obrazy, cały film, który przed chwilą widziałam. — Cuda techniki bardzo już zdystansowały najfantastyczniejsze baśnie.

PODZIEMIE

Aby obejrzeć całość aparatury zjeżdżamy do podziemi. Mieści się tu 6 motorów zasilanych prądem miejskim. Motory poruszają specjalne prądnie, które dostarczają stacji energii elektrycznej o różnych napięciach i prądach. Od prądnic biegą kable na szesnaste piętro, gdzie mieszczą się na-

dalniki i modulatory. Nadajników jest dwa wizyjny i foniczny. Pracują one na falach ultrakrótkich, którymi musi posługiwać się telewizja wobec olbrzymiej szybkości (Dokończenie na str. 6-tej)